

Jayne Bryant AS,

Cadeirydd Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg,

Senedd Cymru.

Trwy e bost.

Y 22ain o Chwefror, 2024

Annwyl Jayne Bryant,

Ysgrifennaf atoch fel Ysgrifennydd Cyffredinol Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru, undeb sydd yn cynrychioli ac yn cefnogi nid yn unig athrawon ac arweinwyr ysgol, ond hefyd swyddogion gwasanaethau gwella ysgolion.

Fel y gwyddoch, mae'r datganiad a gyhoeddwyd gan Jeremy Miles y Gweinidog Dros Addysg a'r Gymraeg, ar y 31ain o Ionawr yn cyfeirio at drefniadau newydd sydd i'w rhoi ar waith parthed gwella ysgolion. Fel rhan o'r trefniadau hynny gwelir disgwyliad i sefydlu partneriaeth rhwng mwy nag un awdurdod gan symud i ffwrdd o fodel cymorth rhanbarthol ehangach.

Mae'r aelodau hynny sydd yn gweithio i gonsortia yn hynod rwystredig a siomedig gan na fu unrhyw ymgynghori ffurfiol gyda nhw fel unigolion parthed unrhyw newidiadau posibl, dim mwy nag y bu i athrawon llawr dosbarth, sydd hefyd yn syndod mawr. Ymhellach, ni chafwyd unrhyw arwydd ymlaen llaw gan ein haelodau bod datganiad mor bellgyrhaeddol am gael ei ryddhau yn gyhoeddus ar y pawns dan sylw. Yn wir, gan fod llawer yn gweithio gydag ysgolion y pawns hwnnw, cawsant wybod am y bwriad i ddifodi'r consortia trwy law athrawon ac arweinwyr ysgolion. Rydym o'r farn bod hyn yn gwbl annerbyniol ac mae wedi peri gofid meddwl i sawl un o'n haelodau.

Mae'n newid sylfaenol i'r gyfundrefn addysg yng Nghymru, felly ein cais yw eich bod yn galw i mewn a chraffu ar y Datganiad Gweinidogol er mwyn:

- Sefydlu bod yr adolygiad wedi cydymffurfio â gofynion y cylch gorchwyl;
- Deall methodoleg a chywirdeb y dystiolaeth a gasglwyd;
- Deall y rhesymeg dros newid llinellau amser yr adolygiad hanner ffordd drwodd;

- Deall goblygiadau'r argymhellion;
- Sefydlu pa mor hyderus y gallwn fod y bydd y trefniadau arfaethedig yn darparu gwell cefnogaeth i ysgolion;
- Sefydlu a ymgwymerwyd â phroses asesu effaith newid i gynnwys meysydd megis yr Iaith Gymraeg, cydraddoldeb, llwyth gwaith, cyllid ac ati.
- Ymchwilio i faint y bydd y newid sylweddol hwn mewn polisi yn ei gostio mewn cyfnod cyllidebol anodd gan nad oes unrhyw wybodaeth ariannol ar gael – dylai hyn gynnwys costau diswyddo staff a chau i lawr trefniadau presennol awdurdodau lleol a chostau sefydlu ar gyfer unrhyw drefniadau newydd. Dylai hyn hefyd gynnwys y gost ariannol i ryddhau staff ysgol i fynd i'r afael â'r argymhelliad cyntaf.
- Ceisio deall y gwahaniaeth barn rhwng canfyddiadau'r Prif Arolygydd yn yr Adroddiad Blyneddol eleni a chanfyddiadau'r Adolygiad Haen Ganol, yn enwedig ynghylch gallu ysgolion i hunan arfarnu a chynllunio'n effeithiol ar gyfer gwelliant;
- Deall beth yw'r sylfaen dystiolaeth sydd ar gael i roi hyder i'r pwyllgor mai ysgolion sydd yn y sefyllfa orau i hunan reoleiddio eu gwelliant eu hunain;
- Gwerthuso'r llwyth gwaith ychwanegol ar ysgolion a phenaethiaid yn arbennig i weithredu argymhelliad cyntaf ynghylch cydweithio, cydweithio a gwella ysgol i ysgol;
- Deall sut bydd modd i ALLau gyflawni eu cyfrifoldebau statudol wrth i'r gwaith o gefnogi gwella ysgolion yn cael ei gefnogi ar lefel genedlaethol.

Dwi'n siŵr eich bod yn llawn sylweddoli cyfnod mor anodd, ansicr a dyrus ydy hwn i'n haelodau sy'n gweithio oddi fewn i'r gwasanaethau rhanbarthol. Mae'n allweddol felly ein bod yn sicrhau tegwch iddynt drwy ystyried holl oblygiadau'r newidiadau hyn.

Fel y byddwch yn tybio, rydym hefyd yn awyddus i chi sicrhau bod unrhyw fodelau newydd gaiff eu sefydlu yn darparu cefnogaeth lawn i bob ysgol, beth bynnag eu hiaith addysgu a lle bynnag y bônt. Hynny gan gynnig cefnogaeth fydd cystal, os nad gwell, na'r hyn sydd yn cael ei gynnig ar hyn o bryd ac yn arbennig felly gwydnwch ac effeithiolrwydd y gefnogaeth i ysgolion, yn arweinwyr ac yn athrawon, sydd yn darparu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Edrychaf ymlaen at dderbyn eich ymateb.

Yn ddiffuant,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ioan Rhys Jones'.

Ioan Rhys Jones,

Ysgrifennydd Cyffredinol.

Ceg: Aelodau'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Clerc y Pwyllgor